

บทบาทพยาบาลและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

Nursing Role and Sustainable Development Goal (SDGs)

พรรณี ปานเทวัญ

Panee Pantaewan

วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10400

The Royal Thai Army Nursing College, Bangkok, Thailand 10400

บทคัดย่อ

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกระบวนการพัฒนาต่อจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น เพื่อใช้ในการเสริมสร้างชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน จากเดิมที่มี 8 เป้าหมายหลักเพิ่มเป็น 17 เป้าหมายหลัก โดยเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสาธารณสุข คือ เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีในทุกช่วงอายุ พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพครอบคลุมทั้ง 4 มิติในตัวชี้วัดที่เป็นเป้าประสงค์ทางด้านสุขภาพ นอกจากนั้นยังมีบทบาทในการสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายอื่นด้วย ในระบบบริการสาธารณสุข พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิมีหน้าที่ให้บริการส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือเป้าหมายต่างๆ ได้มากที่สุดเนื่องจากอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชน รู้ปัญหาและความต้องการของประชาชนและช่วยผลักดันให้ชุมชนเข้มแข็งได้ ทั้งนี้พยาบาลที่เป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพและผู้บริหารทางการพยาบาล ควรร่วมกันวิเคราะห์ในแต่ละเป้าหมายว่าพยาบาลมีส่วนสำคัญในการมีบทบาทอย่างไรในทีมสุขภาพเพื่อส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในปี พ.ศ.2573

คำสำคัญ : บทบาทพยาบาล เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

Sustainable Development Goals-SDGs is a development process from Millennium Development Goals-MDGs to promote healthy and well-being of the people. From MDGs consisted of 8 goals developing to 17 goals of SDGs, which the 3rd goal related to good health and well-being for all people. Nurses have their roles in four dimensions of health related to targets of 3rd goal. In addition, nurses can support to do activities to achieve other goals of SDGs. In health care system, nurses who work at primary care level can participate in promoting, supporting many activities to meet goals because they are close to the people in community, realize and understand need of the people and reinforce for strengthening community. However, nurses leader and administrators should analyze how nurses can perform and participate in health care team to achieve Sustainable Development Goals in 2030.

Keywords : Nursing role, Sustainable Development Goals

*Corresponding Author : E-mail : panptwa@hotmail.com

บทนำ

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) เป็นวาระหลักของนโยบายสาธารณะในยุคปัจจุบัน เหตุใดทั่วโลกจำเป็นต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจากปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายๆ ด้านของประชากรในแต่ละภูมิภาคของโลกที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่และการดำรงชีวิต การเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นที่ประชากรพึงจะได้รับ ตั้งแต่ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค การมองบริบทปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่จะคุกคามประชากรโลก ดังนั้นจึงมีการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาตั้งแต่ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ การศึกษาที่ด้อยคุณภาพ การไม่มีงานทำและขาดรายได้ โดยการสร้างงานให้ประชาชนพ้นจากสภาพที่ยากจนและส่งเสริมการศึกษาที่เน้นคุณภาพ ความยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อมคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่ ให้คงเหลือสู่คนรุ่นหลังและความมั่นคงทางด้านน้ำ อาหารและพลังงาน เป้าหมายด้านสุขภาพในประเด็นการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การบริหารจัดการความเสี่ยงและบรรเทาภัยจากเหตุภัยพิบัติต่างๆ การเข้าถึงคนทุกภาคส่วนในสังคมและยึดคนเป็นศูนย์กลาง ความไม่เป็นธรรมทางด้านสุขภาพและสังคมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบางโดยเฉพาะเด็ก สตรี ผู้พิการและผู้สูงอายุ การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม รวมทั้งการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาทั้งในประเทศและระหว่างประเทศโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน¹ ซึ่งแต่ละประเทศต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเพื่อให้โลกอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกและทุกประเทศก้าวเดินไปด้วยกัน

การที่ประชากรโลกจะมีคุณภาพชีวิตที่นั่น นอกจากปัจจัยด้านการศึกษาและรายได้แล้ว สิ่งสำคัญคือ การมีสุขภาพที่ดี ซึ่งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้กำหนดไว้ในเป้าหมายข้อที่ 3 คือ การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีในทุกช่วงอายุ จึงเป็นหน้าที่ของบุคลากรในทีมสุขภาพที่จะร่วมมือกันทำให้บรรลุเป้าหมายภายในปี พ.ศ.2573 ตามที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ กระทรวงสาธารณสุขจึงวางกรอบแนวทางในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและวิสัยทัศน์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พยาบาล ซึ่งเป็นบุคลากรในทีมสุขภาพที่มีส่วนช่วยพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขของประเทศ ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าถึงหลักประกันสุขภาพ บทบาทพยาบาลในมิติต่างๆ ทั้งการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพจะช่วยผลักดัน

ให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ นอกจากบทบาทโดยตรงแล้ว พยาบาลยังมีส่วนสนับสนุนช่วยเหลือในเป้าหมายต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้เนื่องจากพยาบาลอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนทั้งในชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาล สถานประกอบการต่างๆ ผู้นำหรือผู้บริหารทางการพยาบาลมีส่วนช่วยส่งเสริมและผลักดันในการกำหนดทิศทางในบทบาทของพยาบาลที่เป็นจุดเด่น ที่จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและเสียงสะท้อนในวิชาชีพที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษยชาติ

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) มีการให้คำนิยามไว้หลายประการ การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงหมายถึงการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่มีผลกระทบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต การพัฒนาที่ยั่งยืนมีรากฐานมาจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการพัฒนาคอนให้มีคุณภาพ การเพิ่มผลผลิตและการใช้หรือจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด รู้จักถนอมในการใช้เพื่อให้มีไว้ใช้อย่างยาวนานจนถึงคนรุ่นหลัง จึงเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนภายใต้ศักยภาพระบบนิเวศวิทยาของโลก ส่วนใหญ่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน นอกจากการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้ว การพัฒนาที่ยั่งยืนยังเป็นการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยังรักษาความสมดุลที่ดี ทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลาย เช่นที่ผ่านมา ให้อยู่ร่วมกัน เป็นชุมชนอยู่ดี กินดีและอยู่เย็นเป็นสุข

องค์การสหประชาชาติให้ความสนใจเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนมาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ.2515 โดยมีการจัดประชุมสิ่งแวดล้อมในระดับโลกขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน² ต่อมามีการประชุมและตีพิมพ์รายงานที่ชื่อว่า “Our Common Future” หรือ Brundtland Report ซึ่งให้คำจำกัดความการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่ตอบสนองความจำเป็นของคนยุคปัจจุบันโดยไม่ลดขีดความสามารถการตอบสนองความจำเป็นของคนยุคต่อไป เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ แนวทางการลงทุน ทิศทางของการพัฒนาทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของสถาบันมนุษย์สอดคล้องกับความจำเป็นในปัจจุบันและอนาคตโดยเกิดความยุติธรรมทั้งคนในยุคเดียวกันและคนต่างยุคอีกด้วย ซึ่งมีมาตรการที่จำเป็น คือ แนวทาง

สมบูรณ์แบบและการมีส่วนร่วมของประชาชน ทิศทางใหม่
ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีโลกเป็นหนึ่งเดียวกัน
การเปลี่ยนแปลงต้องไม่เป็นอันตรายต่อระบบธรรมชาติ ปัญหา
เกี่ยวกับความยุติธรรมและผลประโยชน์ร่วมกันของมนุษย์ต้อง
แก้ไขด้วยการให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนา
สถาบันทางสังคมและการบังคับใช้กฎหมาย^{3,4}

การพัฒนาที่ยั่งยืน เริ่มเข้ามามีบทบาทอย่างมากใน
กระแสการพัฒนาของสังคมโลก นับตั้งแต่ประเทศสมาชิก
องค์การสหประชาชาติรวมทั้งประเทศไทย ได้ร่วมลงนามในแผน
แม่บทของโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการประชุมสุดยอด
ของโลกทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ.2535
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development
Goals; SDGs) ซึ่งเป็นกรอบทิศทาง การพัฒนาของโลกภาย
หลังปี พ.ศ.2558 ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดต่อเนื่องจาก
MDGs หรือเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium
Development Goals) ที่สิ้นสุดลงเมื่อเดือนสิงหาคม 2558
โดยการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อ
วันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ
ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ.
2573 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้ประเทศต่างๆ
นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนใน
ด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม ในระยะเวลา 15 ปี ตั้งแต่
พ.ศ. 2558 - 2573⁴

ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการพัฒนาที่
ยั่งยืน จึงนำมาวางแผนพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9
(พ.ศ. 2545-2549)⁵ ซึ่งใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ
ในปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านคน
สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เพื่อบรรลุเป้าหมาย “การพัฒนา
ที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน” เป้าหมายการ
พัฒนาที่ยั่งยืน ใช้หลักการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางตาม
แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและขจัดความยากจน ครอบคลุม
ประชาชนทุกภาคส่วน เน้นการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
สำหรับแนวคิดของ SDGs ในปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญต่อ
บทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมพัฒนา การเรียนรู้จาก
ประสบการณ์ของ MDGs และตอบสนองการเปลี่ยนแปลงต่างๆ
บนโลก เช่น สภาพสิ่งแวดล้อม ภูมิอากาศ การสูญเสียความ
หลากหลายทางชีวภาพ และโรคติดต่ออุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ
ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable
Development Goals)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนถูกพัฒนามาจาก
เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) ซึ่งกำหนดขึ้นจาก
องค์การสหประชาชาติ (UN) ในการพยายามแก้ไขปัญหามหา
ประชากรโลก เพื่อให้แต่ละประเทศยกระดับคุณภาพชีวิตพื้น
ฐานของประชากรและเป็นตัวชี้วัดความก้าวหน้าในการแก้ไข
สถานการณ์ต่างๆ ประกอบด้วยเป้าหมายหลัก 8 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับ
ความหิวโหย การศึกษา เพศ แม่และเด็ก การติดเชื่อเอดส์
ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและความสำคัญของพันธมิตรทั่วโลก
โดยดำเนินการในระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ.2558 ภายหลัง
ปี พ.ศ.2558 องค์การสหประชาชาติมีการประชุมร่วมกับ
ประเทศสมาชิกรวม 194 ประเทศ กำหนดแนวทางการพัฒนา
ต่อจาก MDGs โดยพิจารณาจากหลายมิติของปัญหาที่เกิดขึ้น
จึงเป็นที่มาของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable
Development Goals- SDGs) ซึ่งประกอบด้วย 17 เป้าหมาย
หลัก (Goals) และ 169 เป้าประสงค์⁶ กำหนดให้บรรลุเป้าหมาย
ภายในปี พ.ศ 2573 ดังนี้ 7

Goal 1 : ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในพื้นที่
(No poverty: End poverty in all its forms everywhere)

Goal 2: ขจัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทาง
อาหาร ปรับปรุงโภชนาการ และส่งเสริมการทำเกษตรกรรม
(Zero hunger, improved nutrition)

Goal 3: การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Good
health and well-being)

Goal 4: การได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ สร้างหลัก
ประกันให้ทุกคน มีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม
(Quality education) และครอบคลุมและส่งเสริมโอกาส
การเรียนรู้ตลอดชีวิต

Goal 5: ความเท่าเทียมระหว่างเพศและเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง (Gender equality)

Goal 6: การมีน้ำสะอาดใช้ มีการบริหารจัดการน้ำ
และมีสุขาภิบาลที่ดี (Clean water and sanitation)

Goal 7: การมีพลังงานที่สะอาดและราคาถูกลง สร้าง
หลักประกันให้ทุกคน สามารถเข้าถึงพลังงาน สมัยใหม่ในราคาที่
ที่ย่อมเยา สมเหตุสมผลและยั่งยืน (Affordable and clean
energy)

Goal 8: ส่งเสริมงานที่มีคุณค่าและการเจริญเติบโต
ทางเศรษฐกิจ (Decent work and economic growth)

Goal 9: การส่งเสริมอุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน (Industry, Innovation and Infrastructure)

Goal 10: ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียมทั้งภายใน ประเทศและระหว่างประเทศ (Reduced inequalities)

Goal 11: การพัฒนาเมืองและชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable cities and communities)

Goal 12: มีการบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน (Responsible consumption and production)

Goal 13: การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate action)

Goal 14: การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน (Life below water)

Goal 15: การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก (Life on the land)

Goal 16: การสร้างสังคมสันติสุข การสร้างความยุติธรรมและสถาบันอันเป็นที่พึ่งของส่วนรวม (Peace, Justice and strong institutions)

Goal 17: การมีส่วนร่วมของประชาชนในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnership for the Goals)

เป้าหมายหลักทั้ง 17 ข้อ จะประกอบด้วยการพัฒนาใน 5 ประเด็นหลัก ดังนี้^{3,8}

1) กลุ่มบุคคล (People) ประกอบด้วย 5 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1, 2, 3, 4 ,5

2) โลก (Planet) ประกอบด้วย 6 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 6, 7, 12 13, 14, 15

3) ความเจริญรุ่งเรือง (Prosperity) ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 8, 9, 10, 11

4) ความสงบสุข (Peace) ได้แก่ เป้าหมายที่ 16

5) พันธมิตรหรือหุ้นส่วน (Partnership) ได้แก่ เป้าหมายที่ 17

จากเป้าหมายหลักที่กล่าวมา เป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสาธารณสุขหรือด้านสุขภาพโดยตรง คือเป้าหมายหลักที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีในทุกช่วงอายุ ซึ่งเป็นมิติด้านสังคม (Social dimension) และเกี่ยวข้องกับคน (people) ประกอบด้วย⁹

ลำดับประเด็น (Target)	เป้าประสงค์ที่ต้องบรรลุภายในปี พ.ศ.2573 (Indicator)
3.1 Reduce the global maternal mortality ratio to less than 70 per 100,000 live births	3.1 ลดอัตราการตายของมารดาทั่วโลกให้ต่ำกว่า 70 ต่อการเกิดมีชีพ 1 แสนคน
3.2 End preventable deaths of newborns and children under 5 years of age (reduce Neonatal mortality to below 12/1,000 and U5MR to below 25/1,000)	3.2 ขจัดปัญหาการตายที่สามารถป้องกันได้ของทารกแรกเกิดให้น้อยกว่า 12 ต่อการเกิดมีชีพพันคนและการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ให้น้อยกว่า 25 ต่อการเกิดมีชีพพันคน
3.3 End epidemics of AIDS, tuberculosis, malaria and neglected tropical diseases and combat hepatitis, water-borne diseases and other communicable diseases	3.3 หยุดยั้งการระบาดของเชื้อไวรัสเอดส์ วัณโรค มาลาเรียและโรคติดต่อในกลุ่มประเทศเขตร้อนที่ถูกกละเลย โรคติดต่อที่เกิดจากการบริโภคน้ำและอาหารที่ไม่สะอาดรวมทั้งโรคติดต่ออื่นๆ
3.4 Reduce by one third premature mortality from non-communicable diseases through prevention and treatment and promote mental health and well-being	3.4 ลดการตายก่อนวัยอันควรที่เกิดจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังโดยการป้องกัน รักษาและส่งเสริมสุขภาพจิตรวมทั้งการอยู่ดีกินดี

ลำดับประเด็น (Target)	เป้าประสงค์ที่ต้องบรรลุภายในปี พ.ศ.2573 (Indicator)
3.5 Strengthen the prevention and treatment of substance abuse, including narcotic drug abuse and harmful use of alcohol	3.5 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันและบำบัดรักษาผู้ใช้สารเสพติดรวมทั้งอันตรายจากการใช้สารเสพติดและยานอนหลับ รวมทั้งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3.6 Halve the number of global deaths and injuries from road traffic accidents (by 2020)	3.6 ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและอุบัติเหตุจากการจราจร
3.7 Ensure universal access to sexual and reproductive health care services	3.7 สร้างหลักประกันในการเข้าถึงบริการอย่างถ้วนหน้าด้านอนามัยเจริญพันธุ์ การวางแผนครอบครัว
3.8 Achieve universal health coverage, including financial risk protection, access to quality essential health-care services and access to safe, effective, quality and	3.8 สร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในทุกประเทศรวมทั้งป้องกันความเสี่ยงด้านการเงิน การเข้าถึงระบบบริการสุขภาพและการเข้าถึงยาและวัคซีนจำเป็นที่ปลอดภัยมีประสิทธิภาพ และมีราคาที่สามารถหาซื้อได้

ลำดับประเด็น (Target)	เป้าประสงค์ที่ต้องบรรลุภายในปี พ.ศ.2573 (Indicator)
affordable essential medicines and vaccines for all	
3.9 Substantially reduce the number of deaths and illnesses from hazardous chemicals and air, water and soil pollution and contamination	3.9 ลดจำนวนการตายและการป่วยจากสารเคมีอันตราย การปนเปื้อนและมลพิษจากอากาศ น้ำ ดินที่ปนเปื้อน
3.a Strengthen the implementation of the World Health Organization Framework Convention on Tobacco Control in all countries, as appropriate (Tobacco FCTC)	3.a. เสริมการดำเนินงานตามกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (FCTC) ว่าด้วยการควบคุมยาสูบในทุกประเทศไปสู่การปฏิบัติตามความเหมาะสม
3.b Support the research and development of vaccines and medicines for the communicable and non-communicable diseases	3.b. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการผลิตวัคซีน ยา เวชภัณฑ์และเทคโนโลยีสุขภาพสำหรับโรคติดต่อและไม่ติดต่อ
3.c Substantially increase health financing and the recruitment, development, training and retention of the health workforce in developing countries, especially in least developed countries and small island developing States	3.c เพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพทั้งด้านการเงิน การคลังสุขภาพจากภาครัฐ การผลิต การกระจายและสร้างบุคลากรสุขภาพที่มีคุณภาพในระบบบริการสุขภาพในประเทศกำลังพัฒนาและในพื้นที่ยากลำบากหรือห่างไกล

ลำดับประเด็น (Target)	เป้าประสงค์ที่ต้องบรรลุภายในปี พ.ศ.2573 (Indicator)
3.d Strengthen the capacity of all countries, in particular developing countries, for early warning, risk reduction and management of national and global health risks	3.d เสริมสร้างศักยภาพของทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาในการเตือนภัย เฝ้าระวังและลดความสูญเสียที่เกิดจากภัยพิบัติและภัยคุกคามต่างๆและการจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพในระดับประเทศและทั่วโลก

การดำเนินงานด้านสาธารณสุขกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การดำเนินงานที่สอดคล้องกับกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน ถูกนำมาใช้ในการวางทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และน้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11¹⁰ เพื่อสร้างสังคมที่เป็นสุข ซึ่งพิจารณาที่ภาวะสุขภาพในการเป็นศูนย์กลางของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระทรวงสาธารณสุข จึงกำหนดแผนยุทธศาสตร์ 20 ปีด้านสาธารณสุข พ.ศ.2560-2579¹¹ ขึ้นภายใต้เป้าหมาย “ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน” ประกอบด้วยความเป็นเลิศ 4 ด้านคือ 1) ด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค 2) ด้านการจัดบริการ 3) ด้านการพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพและ 4) ด้านการบริหารจัดการ มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตั้งแต่จัดระบบการดูแล การพัฒนาระบบการเงินการคลัง การลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ สำหรับนโยบายการพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพมีแนวทางการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการบริการด้านการพยาบาล และสาธารณสุขเพื่อขยายการให้บริการและเพิ่มขีดความสามารถของสถานพยาบาลทั่วประเทศและลดปัญหาสุขภาพของประชาชนในระดับปฐมภูมิโดยสนับสนุนการพัฒนางานด้านการพยาบาลของประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนากำลังคนในวิชาชีพการพยาบาลได้กำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพยาบาลซึ่งเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่ต้องมีการดำเนินการเร่งด่วน โดยเน้นการบรรจุพยาบาล การสนับสนุนให้พยาบาลมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและสร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริมทุนการศึกษา อบรมให้เป็นพยาบาลเฉพาะทาง ลดความเหลื่อมล้ำเรื่องค่าตอบแทนต่างๆ ตลอดจนกำหนดให้มีการผลิตผู้ช่วยพยาบาลเพื่อลดภาระงานที่ไม่จำเป็น ที่สำคัญประการหนึ่งในระบบบริการสุขภาพ พยาบาลคงไม่เป็นเพียงกำลังคนด้านสุขภาพเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับผู้นำทางการพยาบาล

ในการวางแผน สนับสนุนด้านนโยบายและเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศอีกด้วย

ภาวะสุขภาพที่ดีของประชาชนจะเกิดความยั่งยืนได้นั้น จำเป็นต้องมองที่ระบบสุขภาพในองค์ประกอบทุกด้านโดยอาศัยความร่วมมือจากองค์กรหรือหน่วยงานหลายฝ่ายและมีการดำเนินงานสู่ภาคประชาชน ที่สำคัญ คือ การส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองในทุกกลุ่มวัย การส่งเสริมความร่วมมือจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและแกนนำครอบครัวหรือกลุ่มองค์กรในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเทคนิคประชาคม จะช่วยขับเคลื่อนระบบสุขภาพในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง มีการพึ่งตนเองเพื่อครอบครัวและสังคมอย่างมีความสุข เมื่อมองถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับงานด้านสาธารณสุข พบว่าการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้เกิดการเรียนรู้ การสร้างพลังอำนาจให้มีการพึ่งตนเองและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การสนับสนุน จะเป็นสิ่งที่ทำให้การแก้ปัญหาบรรลุผลสำเร็จและมีความยั่งยืนถาวรต่อไป

บทบาทพยาบาลกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

สมาพันธ์พยาบาลระหว่างประเทศ (ICN) ได้กำหนดคำขวัญวันพยาบาลสากลปี พ.ศ.2560 ว่า “Nurses: A Voice to Lead Achieving the Sustainable Development Goals” สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยจึงแปลเป็นภาษาไทยว่า “พยาบาล : เสียงแห่งพลัง นำความสำเร็จสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน^{12,13} เหตุใดพยาบาลจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จากทิศทางยุทธศาสตร์โลกเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2559-2563 ได้กล่าวถึง กำลังคนด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์มีความสำคัญต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและการบริการตามหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า¹² ทั้งนี้เพราะพยาบาลเป็นบุคลากรในทีมสุขภาพที่มีหน้าที่ตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของบุคคลในทุกเพศ ทุกวัยและ

สถานที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ในข้อที่ 3 และมี ส่วนสนับสนุนช่วยเหลือในการบรรลุเป้าหมายข้ออื่นๆ ดังนั้น พยาบาลจะมีบทบาทในด้านวิชาชีพที่จะสนับสนุนเป้าหมายนี้ ให้สำเร็จได้อย่างไร จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ดีพิมพ์เกี่ยวกับ MDGs และ SDGs ของพยาบาลและผดุงครรภ์ในฐานะข้อมูล CINAHL ช่วง 15 ปีที่ผ่านมา พบว่าในระยะของ MDGs พยาบาล ยังเข้าไปมีบทบาทน้อย แต่เริ่มมีความก้าวหน้าในการสนับสนุน งาน SDGs ในช่วงของ MDGs พยาบาลได้เข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุด ในเป้าหมายที่ 4, 5 และ 6 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการลดอัตราการ ตายในเด็ก (child mortality) การปรับปรุงภาวะสุขภาพของ มารดา (improving maternal health) การต่อสู้กับการติดเชื้อ HIV/เอดส์ มาลาเรียและโรคอื่นๆ นอกจากนั้นพยาบาลยังมี บทบาทในเป้าหมายอื่นๆ เช่น การจัดการความหิวโหยและ ความยากจน การศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน การส่งเสริม ความเท่าเทียมทางเพศและการสร้างพลังอำนาจให้กับสตรี การสนับสนุนความมั่นคงทางด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ภาศิ/หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา แต่องค์การอนามัยโลกและสภา การพยาบาลระหว่างประเทศ (ICN) ได้มุ่งเน้นให้พยาบาล สนับสนุน MDGs ข้อ 4,5 และ 6 มากที่สุด¹⁴

วิชาชีพพยาบาลในประเทศไทย มีสภาการพยาบาล และสมาคมพยาบาลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านมาตรฐานการ ศึกษาและการควบคุมคุณภาพด้านวิชาชีพ การวางแผนอัตรา กำลังพยาบาล การผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ การออกแบบ และพัฒนารูปแบบการพยาบาล การพัฒนาความร่วมมือระหว่าง บุคคลหลายฝ่ายหรือหลายภาคส่วนเพื่อจัดเตรียมด้านการรักษา พยาบาลที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลช่วยเหลือให้ ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดีและเกิดความผาสุกได้ ถึงแม้ พยาบาลจะมีบทบาทสนับสนุนหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ามา เป็นระยะเวลานานแล้ว แต่ในเป้าหมาย SDGs พยาบาลควรมี บทบาทที่ชัดเจนและมากขึ้นทั้งในด้านจริยธรรม และเป็นผู้ พิทักษ์ เรียกร้องสิทธิของประชาชนเพื่อให้เข้าถึงระบบบริการ สุขภาพและบริการด้านสังคมอื่นๆ เพื่อให้เกิดความเสมอภาค และเป็นธรรม พยาบาลวิชาชีพควรตระหนักถึงความสำคัญ ของการเป็นผู้ดูแลสุขภาพประชาชน การผลักดันให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพและการพัฒนาความมี สุขภาพดีของทุกๆ คน¹⁵ ปัจจุบันพยาบาลเป็นกำลังคนด้าน สุขภาพที่อยู่ในระบบบริการสุขภาพหลายระดับตั้งแต่ระดับ ปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ตติยภูมิและตติยภูมิขั้นสูง โดยปฏิบัติบทบาท บางอย่างแตกต่างกันตามลักษณะการจัดบริการที่เน้นในแต่ละ

มิติ จากเป้าหมายหลักข้อที่ 3 ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี พยาบาลสามารถให้ บริการ ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมมือในเป้าประสงค์ 13 ข้อ ของเป้าหมายหลักข้อที่ 3 ด้านสุขภาพ ดังนี้^{9,14,16}

1. การลดอัตราการตายของมารดาทั่วโลกให้ต่ำกว่า 70 ต่อการเกิดมีชีวิตคน ในเรื่องของสุขภาพมารดาเป้าหมาย ของประเทศไทย คือ ลดอัตราส่วนการตายของมารดาจาก 24.6 ให้เหลือ 15 ต่อการเกิดมีชีวิตคน โดยไทยยังพบปัญหาที่ มารดาเข้าฝากครรภ์ครั้งแรกก่อนอายุครรภ์ครบ 12 สัปดาห์ และฝากครรภ์ต่อเนื่องครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ที่กำหนดเพียงร้อยละ 57.1 และ 54.0 ตามลำดับ¹⁷ ทั้งนี้พยาบาลไทยได้ดำเนินงาน มาอย่างยาวนานในงานอนามัยแม่และเด็ก ตั้งแต่องานสาธารณสุข มูลฐานซึ่งพยาบาลมีหน้าที่สอน ให้คำแนะนำผู้นำชุมชนและ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการเฝ้าระวังและ ดำเนินงานอนามัยแม่และเด็ก การบริการทางการพยาบาลทุกระดับ พยาบาลจะมีบทบาทในการให้คำแนะนำ ตรวจสุขภาพ และให้การพยาบาลหญิงตั้งครรภ์และหลังคลอดให้มีสุขภาพที่ แข็งแรง สมบูรณ์ ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ที่เป็นอันตราย ต่อชีวิต

2. จัดปัญหาการตายที่สามารถป้องกันได้ของทารก แรกเกิดให้น้อยกว่า 12 ต่อการเกิดมีชีวิตคนและการเสียชีวิต ของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ให้น้อยกว่า 25 ต่อการเกิดมีชีวิตคน สำหรับเป้าประสงค์นี้จะคล้ายคลึงกับข้อที่ 1 ในบทบาทที่ พยาบาลได้ดำเนินงานควบคู่กันมาในงานอนามัยแม่และเด็ก ซึ่งพบว่าปัญหาการตายของมารดา ทารกและเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีกว่าเป้าหมาย SDG แต่ในปัจจุบัน ประเทศไทยพบปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมของวัยรุ่น ปัญหา การทำแท้งซึ่งมีผลต่อสถานการณ์การตายของทารกและเด็กใน อนาคต สำหรับการให้นมแม่ตามเกณฑ์ช่วงอายุ 6 เดือนแรกยัง มีอัตราที่ต่ำเพียงร้อยละ 15 และพบว่าเด็ก 0-5 ปีของไทยในปี 2557 มีพัฒนาการล่าช้าร้อยละ 27.5 ดังนั้นจึงควรเร่งให้ความสำคัญ ในประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก รวมทั้งการเกิด และคุณภาพเด็กซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ ยั่งยืน¹⁷

3. หยุดยั้งการระบาดของเชื้อไวรัสเอดส์ วัณโรค มาลาเรียและโรคติดต่อในกลุ่มประเทศเขตร้อนที่ถูกกลบเกลาย โรคติดต่อที่เกิดจากการบริโภคน้ำและอาหารที่ไม่สะอาดรวมทั้ง โรคติดต่ออื่นๆ พยาบาลมีส่วนในการพยาบาลทั้งการส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟื้นฟูสุขภาพกับกลุ่มผู้ป่วยเหล่านี้และร่วมกับ

บุคลากรในทีมสุขภาพในการเฝ้าระวัง สอบสวนโรคและป้องกันการระบาดของโรค สำหรับการดำเนินงานสุขภาพสิ่งแวดล้อมทั้งด้านสุขภาพน้ำ อาหาร การกำจัดขยะมูลฝอย การกำจัดแมลง สัตว์กัดแทะต่างๆ พยาบาลผู้ปฏิบัติงานในสถานบริการระดับปฐมภูมิจะมีบทบาทมากที่สุดในการให้ความรู้ คำแนะนำในงานอนามัยสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในชุมชน

4. ลดการตายก่อนวัยอันควรที่เกิดจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังโดยการป้องกันและรักษา ส่งเสริมสุขภาพจิตและการอยู่ดีกินดี ปัจจุบันพยาบาลในสถานบริการทุกระดับมีบทบาทในการดูแลกลุ่มคนปกติ กลุ่มเสี่ยงและผู้ป่วยจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังทั้งการส่งเสริม ป้องกันโรคโดยให้ความรู้กับประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่เป็นปัจจัยเสี่ยงให้เกิดโรคเรื้อรังต่างๆ รวมทั้งให้การพยาบาล ดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยเพื่อให้ฟื้นฟูสภาพได้เร็วที่สุด ไม่เกิดความพิการหรือภาวะแทรกซ้อน ที่สำคัญคือ บทบาทของพยาบาลระดับปฐมภูมิในการจัดการดูแลกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่ครอบคลุมในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและระดับประเทศ การเป็นผู้จัดการรายการณสามารถเชื่อมโยงกับเป้าหมายSDGs ได้ นอกจากงานบริการพยาบาลแล้ว งานด้านวิชาการ งานวิจัย พยาบาลได้ปฏิบัติควบคู่กันโดยเฉพาะงานพัฒนานวัตกรรมต่างๆ ในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง สถานการณ์ปัจจุบันคงต้องมาพิจารณาว่า ทำอย่างไรจะให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพที่ถูกต้องให้มากที่สุด เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ในการดูแลตนเองในการป้องกันโรคหรือสังเกตอาการเพื่อมารับการรักษาตั้งแต่เริ่มแรก ทั้งนี้ ความรอบรู้ทางด้านสุขภาพ (health literacy) เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่มีความสำคัญที่กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดลและหน่วยงานต่างๆ ดำเนินงานให้เป็นรูปธรรมในระดับประเทศ โดยกระทรวงดิจิทัลได้เข้ามาบังคับใช้กฎหมายการแชร์ข้อมูลด้านสุขภาพตามสื่อออนไลน์เพื่อจัดระเบียบให้เกิดความถูกต้องและเชื่อถือได้

5. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันและบำบัดรักษาผู้ใช้สารเสพติดรวมทั้งอันตรายจากการใช้สารเสพติดและยานอนหลับรวมทั้งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พยาบาลที่ปฏิบัติงานในคลินิกยาเสพติดของโรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลเฉพาะทาง ศูนย์บริการสาธารณสุข ศูนย์ยาเสพติดในจังหวัดต่างๆ มีหน้าที่ในการดูแลกลุ่มบุคคลดังกล่าว สิ่งสำคัญพยาบาลต้องช่วยกันสอดส่องดูแล เฝ้าระวัง รายงาน ประสานงานและส่งต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องยาเสพติด สำหรับปัญหาการใช้ยานอนหลับโดยเฉพาะวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ พยาบาล

ควรให้ความรู้ คำแนะนำในการใช้ยานอนหลับเท่าที่จำเป็นตามคำสั่งแพทย์เท่านั้น โดยแนะนำวิธีการปฏิบัติตนต่างๆ ที่ช่วยให้นอนหลับง่ายขึ้นโดยไม่ต้องพึ่งยา

6. ลดจำนวนผู้ที่เสียชีวิตและอุบัติเหตุจากการจราจร ปัจจุบันพบว่า ประเทศไทยติดอันดับโลกของการเกิดอุบัติเหตุจากการจราจร อัตราการตายบนท้องถนนเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ อยู่ที่ประมาณ 31.7 รายต่อประชากรแสนคน ดังนั้น พยาบาลควรมีหน้าที่ในการรณรงค์ ให้ความรู้เพื่อป้องกันและลดปัญหาอุบัติเหตุจากการจราจรโดยการทำงาน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์กรอิสระต่างๆ ดูแลช่วยเหลือให้การพยาบาลผู้ที่ประสบอุบัติเหตุ การชันสูตรทางนิติเวช การบันทึกและรายงาน

7. สร้างหลักประกันในการเข้าถึงบริการอย่างถ้วนหน้าด้านอนามัยเจริญพันธุ์ การวางแผนครอบครัว พยาบาลมีหน้าที่เป็นผู้ให้บริการด้านอนามัยเจริญพันธุ์ การวางแผนครอบครัวและการให้ข้อมูลเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ใช้บริการ

8. สร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในทุกประเทศ รวมทั้งป้องกันความเสี่ยงด้านการเงิน การเข้าถึงระบบบริการสุขภาพและการเข้าถึงยาจำเป็นที่ปลอดภัย มีประสิทธิภาพและคุณภาพและวัคซีนป้องกันโรคสำหรับทุกคน พยาบาลจะมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือผู้ใช้บริการให้เข้าถึงหลักประกันสุขภาพด้านการใช้จ่ายและการได้รับวัคซีนป้องกันโรคที่จำเป็น โดยเป็นผู้ผลักดันและออกเสียงสนับสนุนนโยบายต่างๆ เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้เข้าถึงบริการที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพเสมอภาคและเป็นธรรม

9. ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตราย มลพิษจากอากาศ น้ำ ดินที่ปนเปื้อน พยาบาลในสถานบริการปฐมภูมิ สามารถให้ความรู้ คำแนะนำหรือจัดทำโครงการเพื่อหลีกเลี่ยงและลดการใช้สารเคมีที่มีพิษ ทั้งนี้ปัจจุบันพบว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมยังใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายในการทำการเกษตร ปลูกพืชผักและผลไม้โดยขาดความตระหนักและการป้องกันในการสัมผัสสารเคมีที่มีพิษ พยาบาลเป็นบุคคลหนึ่งในการกระตุ้นประชาชนให้เปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมีและเลิกใช้ยาฆ่าแมลงในการกำจัดศัตรูพืชโดยทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ได้

10. การนำหลักการในกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (FCTC) ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ กรอบอนุสัญญานี้เริ่มมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ.2548 มีจำนวนสมาชิกร่วมลงนามทั้งหมด 168 ประเทศกระทรวง

สาธารณสุขได้นำกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบมาใช้ควบคุมการบริโภคยาสูบในประเทศไทยเป็นเวลามากกว่า 1 ทศวรรษ ซึ่งบุคลากรในทีมสุขภาพได้ดำเนินโครงการ ลด ละ เลิกบุหรี่ในกลุ่มวัยและสถานที่ต่างๆ ทั้งโรงเรียน โรงพยาบาล ชุมชน และสถานประกอบการ มีการผลักดันการรณรงค์ในระดับชาติ การจัดประชุมวิชาการ “บุหรืกับสุขภาพแห่งชาติ” เป็นประจำต่อเนื่องมาทุกปีเพื่อให้บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดทำโครงการต่างๆ ในแต่ละพื้นที่ การวิจัย ประเด็นปัญหาใหม่ๆ รวมทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคำขวัญขององค์การอนามัยโลกในแต่ละปี ปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการสูบบุหรี่ลดลงแต่ยังต้องเฝ้าระวังนักสูบหน้าใหม่ที่เป็นกลุ่มเยาวชนให้มากขึ้น ซึ่งต้องมีการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ทั้งนี้พยาบาลทุกคนมีส่วนช่วยผลักดันในการให้สูขศึกษา คำแนะนำปรึกษาในการป้องกันการสูบบุหรี่ การช่วยเหลือให้ผู้สูบบุหรี่เลิกสูบบุหรี่ ทำงานร่วมกับเครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบแห่งประเทศไทยและเครือข่ายวิชาชีพสุขภาพเพื่อสังคมไทยปลอดบุหรี่ มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาไม่สูบบุหรี่ ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและหน่วยงานอื่นๆ

11. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการผลิตวัคซีน ยา เวชภัณฑ์และเทคโนโลยีสุขภาพ สำหรับโรคติดต่อและไม่ติดต่อ พยาบาลมีส่วนให้คำแนะนำ การประชาสัมพันธ์ผู้ใช้บริการในการสนับสนุนงานวิจัย การพัฒนาวัคซีนต่างๆ และส่งเสริมการผลิตนวัตกรรมและเทคโนโลยีสุขภาพที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายของประเทศ การส่งเสริมการจดอนุสิทธิบัตรหรือสิทธิบัตรและการผลิตเพื่อธุรกิจการค้าของประเทศ

12. เพิ่มการลงทุนด้านสุขภาพทั้งด้านการเงิน การคลังสุขภาพจากภาครัฐ การผลิต การกระจายและสร้างบุคลากรสุขภาพที่มีคุณภาพในระบบบริการสุขภาพในประเทศ กำลังพัฒนาและในพื้นที่ยากลำบากหรือห่างไกล พยาบาลมีส่วนช่วยวางแผน ตรวจสอบ ควบคุมและสนับสนุนระบบการเงินการคลังเพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะผู้นำทางการพยาบาลควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพซึ่งกระทรวงสาธารณสุขกำหนดแผนยุทธศาสตร์ 20 ปีด้านสาธารณสุข พ.ศ.2560-2579 ในการผลิตพัฒนาและการกระจายบุคลากรทางการพยาบาลให้พอเพียง ครอบคลุมทุกพื้นที่

13. เสริมสร้างศักยภาพของทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาในการเตือนภัย เฝ้าระวังและลดความสูญเสียที่เกิดจากภัยพิบัติและภัยคุกคามต่างๆ รวมทั้งโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้ออุบัติใหม่ด้วย พยาบาลเป็นบุคลากรในทีมสุขภาพเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติและภัยคุกคามต่างๆ จะมีบทบาทในการเข้าไปดูแลช่วยเหลือประชาชน จึงควรเรียนรู้วิธีปฏิบัติ การช่วยเหลือเมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่ปกติทั้งก่อนเหตุการณ์ ขณะเกิดเหตุการณ์และภายหลังเหตุการณ์ อีกทั้งการมีโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้ออุบัติใหม่ พยาบาลจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอในด้านวิทยาการระบาดและบทบาทในการเฝ้าระวังและสอบสวนโรค ซึ่งหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตควรเน้นเนื้อหาความรู้และการฝึกทักษะต่างๆ เหล่านี้ด้วย

จากบทบาทพยาบาลตามเป้าหมายหลักที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีในทุกช่วงอายุ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว พยาบาลควรสอดแทรกการทำงานวิจัย การสร้างผลงานนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการบริการพยาบาลให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง สำหรับเป้าหมายอื่นๆ อาทิ เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย พยาบาลสามารถจัดโครงการกิจกรรมการสนับสนุนช่วยเหลือด้านอาหารและโภชนาการแก่เด็กที่อยู่ตามสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าหรือเด็กไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่ขาดคนดูแล การปรับปรุงด้านโภชนาการโดยประสานความร่วมมือกับโภชนาการในการให้คำแนะนำเรื่องอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ และประสานงานเรื่องการสร้างอาชีพและการมีรายได้ได้นอกจากนั้นพยาบาลยังมีส่วนช่วยสนับสนุนและทำงานร่วมกับหน่วยงาน กระทรวง ทบวง กรมของภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะพยาบาลประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจะมีบทบาทที่หลากหลายนอกเหนือจากงานพยาบาล เพราะชาวบ้านหรือคนในชุมชนมักให้ความสำคัญกับพยาบาล ซึ่งมีโอกาสได้เข้าไปร่วมกิจกรรมของคนในชุมชนนอกเหนือจากการดูแลรักษาพยาบาล จนได้รับความไว้วางใจและให้อำนาจตัดสินใจในการวางแผนงานแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน

การปฏิบัติงานของพยาบาลร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางด้านสุขภาพที่ดีที่สุดสำหรับประชาชนและผู้ใช้บริการ เมื่อกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คงไม่ได้มองเฉพาะประเทศของเรา จะเห็นว่องค์การอนามัยโลกได้เน้นไปที่ประเทศด้อยพัฒนาซึ่งขาดโอกาสในการเข้าถึงระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ดีและมีคุณภาพ รวมทั้งความไม่เท่าเทียมในการดำรงชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและสภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย

ในการที่จะเกิดความผาสุกแก่ชนประเทศที่พัฒนาแล้ว พยาบาลไทยสามารถหาโอกาสในการปฏิบัติงานร่วมกับ บุคลากรทางการแพทย์ ณ ต่างประเทศได้ ดังเช่นองค์การแพทย์ ไร้พรมแดน (Medicins Sans Frontiers : MSF) ซึ่งเป็นองค์การ สาธารณประโยชน์ที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือด้าน มนุษยธรรมในประเทศที่ตกอยู่ในภาวะสงครามหรือประเทศ กำลังพัฒนาที่ประสบปัญหาโรคระบาด องค์การนี้เคยเข้ามาให้ ความช่วยเหลือด้านการแพทย์แก่ผู้อพยพแถบชายแดนไทย- พม่า และให้ความช่วยเหลือด้านการรักษาผู้ป่วยวัณโรคและ โรคเอดส์ในไทย การที่พยาบาลไทยโดยเฉพาะพยาบาลในสังกัด กระทรวงกลาโหมได้เข้าไปร่วมปฏิบัติการในกองกำลังรักษา สันติภาพ เช่น ติมอร์ตะวันออก ซูดาน และช่วยเหลือประเทศ อื่นๆ เมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ การช่วยเหลือทางด้าน มนุษยธรรม ทำให้มีประสบการณ์ด้านการรักษาพยาบาล งานอนามัยแม่และเด็กและการให้ภูมิคุ้มกันโรค งานดูแล และ จัดการปัญหาด้านสุขภาพจิต การฝึกอบรมให้กับประชาชน การเรียกร้องสิทธิต่างๆ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและเข้าถึง บริการสุขภาพ จึงเป็นการปฏิบัติงานที่ส่งเสริมและสนับสนุน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้มวลมนุษยชาติอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข

บทสรุป

การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ในสังคมไทย ทุกภาค ส่วนควรผนึกกำลังร่วมมือกันในการขับเคลื่อนให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งนี้จำเป็นต้อง สร้างจิตสำนึกใหม่ของคนในสังคมให้มุ่งผลประโยชน์ของส่วน รวมและปรับวิธีคิด ทักษะคิดในการดำเนินชีวิตที่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมให้น้อยลง ขณะเดียวกันต้องประสานเชื่อมโยง บทบาทภาครัฐ ท้องถิ่นและชุมชนให้มีส่วนร่วมทำงานด้วยกัน ได้เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาชุมชน พยาบาล เป็นบุคลากรในทีมสุขภาพซึ่งปฏิบัติงานในทุกระดับของระบบ บริการสุขภาพที่มีบทบาทในการให้บริการพยาบาลครอบคลุม ทั้ง 4 มิติ สนับสนุนงานวิจัย งานวิชาการ งานสร้างสรรค์ นวัตกรรมและเน้นการเป็นผู้นำที่สามารถร่วมวางแผน นโยบาย ออกกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ และสนับสนุนการปฏิบัติงาน ร่วมกับหน่วยงาน กระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง สิ่งสำคัญคือ บทบาทในการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยหรือผู้ใช้บริการและการ สนับสนุนหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรมในระบบบริการสุขภาพ การประสานงานและ

ทำงานร่วมกันระหว่างทีมสุขภาพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิชาชีพทั้งภายในและต่างประเทศเพื่อผนึกกำลังให้ เกิดผลกระทบต่อผู้ใช้บริการและประชากรโลก ซึ่งจะเป็นเสียง สะท้อนที่เป็นพลังยิ่งใหญ่ในอนาคตของวิชาชีพพยาบาลเพื่อ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

References

1. Strategy and Planning Division, Office of the Permanent Secretary Ministry of Public Health Document of SDGs: Sustainable Development Goals : preparation to SDG, 2016. (in Thai)
2. Aunprom-me S. Development of Health Promotion: Report of world conference about health promotion. translate from WHO 2009 ; Milestones in health promotion: Statements from global conferences. Nonthaburi: Tanapress; 2013. (in Thai)
3. Sangmahamad R. Disparities in Education: Social quality in Thai's views. Political science and public administration journal 2017; 8:33-66. (in Thai)
4. Bunnag C. Sustainable development goals with self organization community development : research coordination for SDGs. Faculty of economics, Thammasat University; 2017 (in Thai)
5. Office of the National Economic and Social Development Board, Office of the Prime Minister. The ninth national economic and social development plan (2002-2006). Bangkok; 2002. (in Thai)
6. Piboonrungrroj P, Chinnakum W. Tansuchart R, Chawalit P. Research project to support the sustainable development goals (SDGs)-Goal 8. Faculty of economics, Chiangmai University; 2017. (in Thai)

7. Aroonsrimorakot S, Vajaradul Y. UN Sustainable Development Goals: 17 aspects for future world. *Journal of Thai interdisciplinary research* 2016;17:1-7 (in Thai)
8. Narasri P, Chaladthanyagid K, Piaseu N. Nurses' roles in primary care management of non-communicable diseases toward sustainable development goals. *Rama Nurs J* 2017;23: 28-43 (in Thai)
9. Kumar S, Kumar N, Vivekadish S. Millennium development goals (MDGs) to sustainable development goals (SDGs) : addressing unfinished agenda and strengthening sustainable development and partnership. *Indian journal of community medicine*; 41(1): 1-4.
10. Office of the National Economic and Social Development Board, Office of the Prime Minister. The twelfth national economic and social development plan (2017-2021). Bangkok; 2017. (in Thai)
11. Strategy and Planning Division, Office of the Permanent Secretary Ministry of Public Health. National Strategic Plan for 20 years in public health. Ministry of Public Health 2016. (in Thai)
12. International Councils of Nurses. Nurses : A voice to Lead Achieving the Sustainable Development Goals. International Nurses Day Toolkit. Geneva, Switzerland ; 2017.
13. Aungsuroch Y. (editor). International Councils of Nurses. Nurses : A voice to Lead Achieving the Sustainable Development Goals. Pathumthani : Publishing of Suetwan Printing, 2017. (in Thai)
14. Benton D, Shaffer F. How the nursing profession can contribute to sustainable development goals. *Nursing Management* 2016; 23:29-34.
15. World Health Organization. Global strategic directions for strengthening nursing and midwifery 2016-2020. Bureau of Nursing, Office of the Permanent Secretary. Nonthaburi : Medi journal; 2016. (in Thai)
16. Tiantong S, Limwattanayingyong A, Patcharanarumol W. Learning from Public Health Minister's statement on "Better Systems for Health". *Journal of health system research* 2018; 12 :359-69.(in Thai)
17. Institution for population and social research Thai Health Report 2017. Strengthen vulnerable groups: create a society that is not abandoned. Nakhon Pathom : Mahidol university; 2017. (in Thai)